NAVODILA ZA EKSRP - KAZALNIKI REZULTATA ZA SKLAD EKSRP

Za sklad EKSRP mora SLR prispevati k specifičnemu cilju »SC8*: spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom*«, lahko pa prispeva tudi k drugim specifičnim ciljem Strateškega načrta SKP 2023-2027.

Kazalniki rezultata, ki se jih lahko uporabi pri pripravi SLR izhajajo iz Uredba (EU) 2021/2115 (Uredba o podpori strateškim načrtom), Priloge 1.

Najbolj ustrezni kazalniki rezultata, ki se jih lahko vključi v SLR, so navedeni v nadaljevanju v povezavi s SN SKP 2023-2027 in EU ter nacionalnimi podlagami:

- **RAZVOJ PODEŽELJA**

Evropska komisija je leta 2021 objavila Dolgoročno vizijo za podeželska območja EU do leta 2040. V njej so opredeljena področja ukrepanja za močnejša, povezana, odporna in uspešna podeželska območja in skupnosti (povezava: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0345&from=EN).

V Strateškem načrtu SKP 2023-2027 je bila prepoznana potreba P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju.

R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP**.**

Namen: Za količinsko opredelitev števila ustvarjenih in ohranjenih delovnih mest (v podprtih projektih).

Enota merjenja: Število ustvarjenih delovnih mest v ekvivalentu polne delovne moči (PDM)

Obdobje zbiranja podatkov: Operacije, za katere je bilo zadnje plačilo upravičencu izvedeno v zadevnem proračunskem letu. Ta kazalnik je kumulativen za celotno obdobje.

Metodologija: Število delovnih mest se sešteva skozi čas, brez dvojnega štetja. Delovno mesto se šteje kot 1 od zadnjega plačila. Temelji na številu ustvarjenih delovnih mest v podprtem projektu, izraženem v PDM. Število delovnih mest se izračuna na podlagi zaključenih operacij. Upoštevati je treba dejansko ustvarjena nova delovna mesta in ohranjena delovna mesta. To se nanaša na zaposlitve, ko projekt deluje, tj. če je projekt vzpostavitev trgovine na kmetiji, ne vključuje zaposlitev, ustvarjenih v fazi načrtovanja/izgradnje - svetovalci/arhitekt/gradbeniki, temveč zaposlitve, ki se ustvarijo, ko trgovina deluje (vodja, prodajalci itd.). Prostovoljno delo se ne sme šteti, vključena pa je samozaposlitev. Kazalnik se izračuna v PDM; zato je pri preoblikovanju obstoječega delovnega mesta s polovičnim delovnim časom v delovno mesto s polnim delovnim časom vrednost kazalnika 0,5. Za upoštevanje enega ustvarjenega delovnega mesta v ekvivalentu polnega delovnega časa mora pogodba trajati eno leto ali več (npr. šestmesečna pogodba pri 100 % je 0,5).

Kazalnik se lahko uporabi tudi v okviru druge vsebine (okoljske, socialne,..)

R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

Namen: Kvantitativna opredelitev podpore SKP za mala in srednje velika podjetja, nepridobitne organizacije, javne organe, diverzifikacijo kmetijskih gospodarstev za razvoj podjetij podeželskega gospodarstva (razen podpore kmetijstvu, tj. primarni kmetijski proizvodnji), vključno s podjetji biogospodarstva. Ta kazalnik ni omejen na novo ustanovljena podjetja.

Biogospodarstvo zajema vse sektorje in sisteme, ki so odvisni od bioloških virov (živali, rastlin, mikroorganizmov in pridobljene biomase, vključno z organskimi odpadki), njihovih funkcij in načel. Vključuje in povezuje: ekosisteme ter storitve, ki jih zagotavljajo; vse primarne proizvodne sektorje, ki uporabljajo in proizvajajo biološke vire (kmetijstvo, gozdarstvo ter vse gospodarske in industrijske sektorje, ki uporabljajo biološke vire in

procese za proizvodnjo hrane, krme, bioloških proizvodov, energije in storitev). Ta kazalnik se osredotoča na podporo SKP podjetjem, ki ustvarjajo dodano vrednost iz proizvodov in stranskih proizvodov kmetijstva in gozdarstva.

Enota merjenja: Število podjetij.

Obdobje zbiranja podatkov: Operacije, za katere je bilo prvo plačilo upravičencu izvedeno v zadevnem proračunskem letu. Ta kazalnik je kumulativen za celotno obdobje.

Metodologija: Število podjetij, ki so se razvila s podporo SKP, se kumulira skozi čas, brez dvojnega štetja. Podjetje se šteje kot 1 od prvega plačila.

Biogospodarstvo

Področje biogospodarstva oziroma njegova načela so naslovljena že v Strategiji razvoja Slovenije do leta 2030. Definicija biogospodarstva v EU, iz katere izhajajo tudi številne raziskave in razpoložljivi uradni podatki za države članice, se nanaša na biološke procese, funkcije in načela, bioosnovane proizvode in storitve ter različne sektorje, od tistih usmerjenih v proizvodnjo (kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo), do drugih usmerjenih v pretvorbo (bioindustrije, energetika), pa tudi na presečne sektorje s področja okolja in narave, raziskav in razvoja, vključno z regionalnim razvojem.

Biogospodarstvo je po definiciji torej gospodarstvo, ki temelji na trajnostni proizvodnji obnovljivih bioloških virov in njihovi predelavi v hrano, krmo, vlakna, materiale, kemikalije in bioenergijo, z učinkovitimi oziroma inovativnimi tehnologijami. Stranski proizvodi in ostanki predelovalne industrije, katere primarni vir je biomasa, torej postanejo surovine v procesih nadaljnje pretvorbe biomase v različne produkte. Nove tehnologije razklopa biomase in vključevanje nastalih gradnikov v bio-osnovane materiale (npr. ekstrakti, nanomateriali, biopolimeri) omogočajo vstop v nove verige vrednosti (npr. zdravje, pametna embalaža). S pojmom »biogospodarstvo« je povezano tudi krožno gospodarstvo. To gradi na novem vzorcu proizvodnje in potrošnje in temelji na konceptu pozitivnega snovnega kroga, ki se usmerja v ponovno uporabo, popravilo in recikliranje obstoječih materialov in izdelkov.

R.40 Pametni prehod podeželskega gospodarstva: število strategij pametnih vasi, ki prejemajo podporo

Namen: Določiti število strategij ali projektov pametnih vasi, razvitih in/ali izvedenih s podporo SKP.

Enota merjenja: Št. strategij = vključitev teme v SLR že šteje kot takšna strategija

Obdobje zbiranja podatkov: Operacije, za katere je bilo prvo plačilo izvedeno v zadevnem proračunskem letu.

Ta kazalnik je kumulativen za celotno obdobje.

Metodologija: Strategija je vključena od prvega plačila. Izogibajte se je potrebno dvojnemu štetju iste strategije. Če je ista strategija podprta z več operacijami, jo je treba šteti samo enkrat. Pametne vasi so podeželske skupnosti, ki spodbujajo lokalne pobude za iskanje praktičnih rešitev za gospodarske, družbene in/ali okoljske izzive ter kar najbolje izkoriščajo nove priložnosti, pri čemer po potrebi uporabljajo digitalne tehnologije.

Pametne vasi so lahko povezane z vaškim središčem, ki zagotavlja vrsto storitev in približuje objekte ljudem. Podeželska mreža prostorov za skupno delo, projekt e-zdravja, ki izboljšuje storitve za starejše s pametno oskrbo na domu, tečaj digitalnega usposabljanja za kmete in podeželske podjetnike ter spletna platforma za olajšanje souporabe avtomobilov na določenih točkah za avtoštoparje so bili med projekti, podprtimi v sedanjem programskem obdobju, in se lahko štejejo za elemente strategije pametne vasi.

Kazalnik se lahko uporabi tudi v okviru druge vsebine (okoljske, socialne,..).

Koncept Pametnih vasi v okviru intervencije LEADER se nanaša zlasti na izboljšanje gospodarskih, socialnih ali okoljskih izzivov z uporabo inovativnih rešitev in digitalnih tehnologij. Cilj koncepta Pametnih vasi je prispevati k

razvoju osnovnih storitev ter dvigu kakovosti življenja na podeželju. V okviru projektov LEADER je kar nekaj primerov dobrih praks.

R.41 Povezovanje evropskega podeželja: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP

Namen: Določiti delež podeželskega prebivalstva, zajetega z ukrepi za izboljšanje dostopa do storitev in infrastrukture, vključno s širokopasovnimi povezavami.

Enota merjenja: Število

Obdobje zbiranja podatkov: Operacije, za katere je bilo prvo plačilo izvedeno v zadevnem proračunskem letu.

Ta kazalnik je kumulativen za celotno obdobje.

Metodologija: Navede se podatek število podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od ustreznih izboljšav. Kazalnik se nanaša na potencialne upravičence v občinah ali na določenem območju (npr. na območju, ki ga pokriva LAS, št. prebivalcev naselja, občine oz. prostorske enote, ki ima izboljšano storitev ali infrastrukturo, vendar se pri načrtovanju kazalnika ena enota upošteva le enkrat v programskem obdobju). Če se na istem območju podpirajo različne operacije, je treba prebivalstvo šteti samo enkrat. Dvojno štetje ni dovoljeno. Prebivalstvo je vključeno od prvega plačila.

V Strateškem načrtu SKP 2023-2027 je bila prepoznana potreba P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju.

R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo

Namen: Količinsko opredeliti število udeležencev podprtih projektov socialne vključenosti.

Enota merjenja: Število oseb (vse osebe, ki so vključene v takšne projekte, tudi večkrat, v programskem obdobju). Operacije, za katere je bilo prvo plačilo izvedeno v zadevnem proračunskem letu. Dvojno štetje je dovoljeno.

Ta kazalnik je kumulativen za celotno obdobje.

Obdobje zbiranja podatkov: Št. udeležencev ustreznih operacij. Število pričakovanih udeležencev, kot je navedeno v prvi vlogi za izbrane operacije. (tj. načrtovani rezultat). Pri naložbeni podpori za razvoj storitev je treba zabeležiti število potencialnih upravičencev do ustvarjenih storitev. Število oseb se vključi od prvega plačila dalje.

Metodologija: Štejejo skupine, ki potrebujejo posebno podporo, odvisno od razmer na območju LAS in rezultatov analize SWOT. Ustrezne skupine, ki se soočajo s posebnimi izzivi, so lahko starejši ljudje, ženske na podeželju, migranti, brezposelni, invalidi, manjšine (vključno z marginaliziranimi skupnostmi) itd.

V Strateškem načrti SKP 2023-2027 je bila prepoznana potreba P28 Krepiti socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja. Socialno vključenost, enakost, … naslavlja že Listina EU o temeljenjih pravicah. V Sloveniji imamo Zakona o varstvu pred diskriminacijo, kar nekaj resolucij povezanih s socialnimi vsebinami (Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških , za mlade,..), Smernice za vključevanje enakosti spolov v mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč Republike Slovenije,…. Potreba se kaže tudi v oskrbi starejših.

- **KMETIJSKE VSEBINE**

R.10 Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

Namen: Količinsko opredeliti obseg podpor za spodbujanje organizacije dobavne verige s podporo SKP.

Enota merjenja: Število

Obdobje zbiranja podatkov: Operacije, za katere je bilo prvo plačilo upravičencu izvedeno v zadevnem proračunskem letu. Ta kazalnik je kumulativen za celotno obdobje.

Metodologija: Št. udeležencev do ustrezne podpore. Število kmetij ustreza številu neposrednih udeležencev v projektu sodelovanja za zadevno finančno leto. Poročati bo treba o dejanskem številu.

V Strateškem načrtu SKP 2023-2027 je bila prepoznana potreba zmanjševanje izgub hrane in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano. Sprejeta je Strategija za manj izgub hrane in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano, ki predstavlja okvir za večletni akcijski načrt vseh deležnikov verige preskrbe s hrano in je namenjena vsem členom verige preskrbe s hrano, tudi potrošnikom (povezava: https://www.gov.si/teme/zmanjsevanje-odpadne-hrane/). V strategiji "od vil do vilic" je Evropska komisija zmanjšanju izgub hrane in količine odpadne hrane namenila posebno pozornost, saj je zmanjšanje ključnega pomena za doseganje trajnostnih ciljev. Povezano je tudi s predelavo hrane in sekundarnih surovin, proizvodnjo krme, varnostjo hrane, biotsko raznovrstnostjo, biogospodarstvom ter ravnanjem z odpadki in obnovljivimi viri. Strategija naslavlja trajnostno pridelavo in porabo hrane, kamor sodi tudi zmanjševanje izgub hrane in količin odpadne hrane.

- **OKOLJSKE VSEBINE IN BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB**

R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

Namen: Povečati podporo v zvezi s skrbjo za okolje ali podnebje na podeželju. Vključuje neproizvodne in proizvodne naložbe, ki se osredotočajo na okoljske in podnebne koristi.

Enota merjenja: Št. operacij.

Obdobje zbiranja podatkov: Naložbene operacije, za katere je bilo prvo plačilo upravičencu izvedeno v zadevnem proračunskem letu. Ta kazalnik je kumulativen za celotno obdobje.

Metodologija: Število operacij, ki prejemajo ustrezno podporo. Število operacij se sešteva. Operacija se šteje kot 1 od prvega plačila. Če med programskim obdobjem upravičenec prejme 2 naložbeni operaciji, se to šteje kot 2.

Strateški načrt SN 2023-2027 je usmerjen tudi v varovanje in trajnostno upravljanje z naravnimi viri, blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. Projekti lahko prispevajo k Evropskemu zelenemu dogovoru (povezava: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sl) in Celovitemu nacionalnemu energetskemu in podnebnemu načrtu (NEPN) na področju na področju prilagajanja blaženja podnebnim spremembam, varčni rabi energije na podeželju in kmetijstvu, razogljičenju (zmanjševanju emisij TGP in OVE), energetski učinkovitosti, energetski varnosti, izboljšanju zdravja in počutja ter raziskavam, inovacijam in konkurenčnosti na tem področju.

- **SPODBUJANJE IN IZMENJAVA ZNANJA, INOVACIJ IN DIGITALIZACIJE V KMETIJSTVU IN NA PODEŽELJU**

R.1^{PS}: Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov

Namen: Za količinsko opredelitev podpor, ki podpirajo zagotavljanje znanja, ustvarjanje inovacij in izmenjavo za kmetijstvo in podeželje, da se poveča trajnostna gospodarska, socialna, okoljska, podnebna in učinkovita učinkovitost virov, vključno z dobrim počutjem in zdravjem. Tukaj upoštevamo število oseb, ki imajo »koristi« od financiranega ukrepa, ne glede na to, kdo prejema plačila.

Enota merjenja: št. oseb (vse osebe, ki so vključene v projekte, tudi večkrat v programskem obdobju).

Obdobje zbiranja podatkov: Operacije, za katere je bilo prvo plačilo upravičencu izvedeno v zadevnem proračunskem letu. Ta kazalnik je kumulativen za celotno obdobje.

Metodologija: Število oseb, ki koristijo plačano podporo. Število oseb se skozi čas sešteva. Oseba, ki ima korist je obračunana pri prvem plačilu (tudi če gre za delno plačilo) ukrepa ali projekta izmenjave usposabljanja/svetovanja/znanja. Oseba, ki korist,i ni nujno oseba, ki prejme plačilo (npr. podpora za svetovanje se izplača svetovalcu, pri tem pa se upošteva število oseb, ki imajo koristi od svetovanja). Ne glede na dolžino ukrepa usposabljanja/svetovanja (ure ali dnevi), je upravičenec obračunan na enak način (v celoti). Lahko pride do dvojnega štetja upravičencev, saj bi lahko oseba imela koristi od usposabljanja prek različnih kanalov in večkrat v programskem obdobju. Vendar bi bilo izogibanje dvojnemu štetju pri načrtovanju in poročanju preveč obremenjujoče glede na koristi, ki bi jih prineslo.

Kazalnik se lahko uporabi tudi v okviru druge vsebine (okoljske, socialne,..).

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije

Namen: Za količinsko opredelitev podpor, ki spodbujajo tehnologije digitalnega kmetovanja in njihovo uporabo s podporo SKP prek svetovanja in podpore fizičnim naložbam.

Enota merjenja: Število

Obdobje zbiranja podatkov: Pri letnih in večletnih operacijah se upravičenci štejejo od proračunskega leta, ko je izvedeno prvo plačilo. Ta kazalnik je kumulativen v obdobju.

Metodologija: Število upravičencev do ustrezne plačane podpore. Število upravičencev se sešteva. Upravičenec šteje kot 1 od prvega plačila za celotno programsko obdobje. Lahko so vključeni tudi upravičenci do usposabljanja, ki niso kmetje. Lahko pride do dvojnega štetja upravičencev, ker bi isti upravičenec lahko imel koristi od podpore za usposabljanje in naložbe. Vendar je v tem primeru dvojno štetje sprejemljivo pri načrtovanju in poročanju.

Uspešnega razvoja slovenskega kmetijstva in podeželja ni brez učinkovitega prenosa znanja in inovacij ter uvajanja digitalizacije. Spodbujali bomo razvojne mreže deležnikov v sistemu AKIS, demonstracijske projekte, specializirana svetovanja in usposabljanja. V okviru izvajanja pristopa LEADER so LAS so mreža lokalnih partnerjev javnega, socialnega in ekonomskega sektorja na lokalnem območju, ki s svojo strategijo lokalnega razvoja in dejavnostmi spodbuja povezave med lokalnimi akterji. Mreženje v okviru delovanja LAS ali preko izvajanja projektov omogoča izmenjavo znanj, izkušenj, idej in informacij.